

UPUTE ZA PRIPREMU I PISANJE SEMINARSKOG RADA

(stručni prijediplomski studij i stručni diplomski studij)

Upute za pripremu i pisanje seminarskog rada služe studentima Veleučilišta u Virovitici kao glavna smjernica pri izradi seminarskih radova.

Seminarski rad predstavlja samostalnu stručnu obradu određene teme koju izabire sam student ili koju sugerira voditelj seminarske nastave/vježbi.

Izradom seminarskog rada student se šire i dublje upozna s određenom tematikom i stječe prva iskustva u pisanju stručnih radova. Osnovna svrha izrade seminarskog rada je potvrđivanje studentovog teorijskog i praktičnog znanja i stjecanje sposobnosti studentova samostalnog služenja aktualnom domaćom i stranom literaturom u pisanoj obradi i prezentaciji odabrane teme.

Izradom seminarskog rada student dokazuje:

1. Sposobnog teorijskog i praktičnog znanja iz određenog područja
2. Sposobnost samostalnog služenja aktualnom domaćom i stranom literaturom u pisanoj obradi zadane teme
3. Sposobnost korištenja relevantnih tuđih spoznaja, stavova i činjenica koje su objavljene u korištenoj literaturi.

1. PRIPREMA ZA IZRADU SEMINARSKOG RADA

1.1. Izbor teme seminarskog rada

Temu seminarskog rada može predložiti student ili voditelj seminarske nastave/vježbi. Naslov seminarskog rada student određuje u dogovoru s voditeljem seminarske nastave/vježbi. Izabrana tema i naslov predstavljaju osnovni okvir za pristupanje prikupljanju literature koju student namjerava koristiti pri pisanju seminarskog rada.

1.2. Prikupljanje literature

Prikupljanje i čitanje stručne literature nužan je preduvjet studentova daljnega samostalnoga rada. U prikupljanju stručne literature i ostalih izvora informacija i podataka uputno je koristiti usluge Knjižnice Veleučilišta u Virovitici te ostale dostupne knjižnice. Također je uputno koristiti ostale izvore poput online izvora kojima pripadaju razni portali, baze podataka, periodičke publikacije i monografije, ali i ostale službene internetske stranice. Prilikom prikupljanja literature putem online izvora studenti moraju paziti da se koristi relevantan i kvalitetan izvor. Kvaliteti seminarskog rada pridonijet će i korištenje radova stručnih i znanstvenih časopisa, zbornika i radova s konferencija.

1.3. Određivanje strukture seminarskog rada

Strukturu seminarskog rada student izrađuje samostalno uz eventualnu pomoć voditelja seminarske nastave/vježbi. Struktura seminarskog rada ovisit će o odabranoj temi.

1. Naslov
2. Sadržaj
3. Uvod
4. Razrada teme po poglavljima
  - broj poglavlja i potpoglavlja ovisi o obimu teme
5. Osvrt na mogućnosti praktične primjene
6. Zaključak
7. Popis literature
8. Popis ilustracija (tablice, grafički prikazi, crteži i slike)

2. PISANJE SEMINARSKOG RADA

2.1. Osnovni parametri za pisanje seminarskog rada

- seminarski rad treba biti pisan na hrvatskom jeziku te pravopisno i gramatički ispravan
- vrsta papira: standardni A4 papir
- margine: - 2,5 cm s gornje i donje strane
  - 2 cm s desne i 3 cm s lijeve strane
- prored: - 1,5 u glavnom dijelu teksta
  - 1 u pozivnim bilješkama (fusnotama)
- vrsta slova: Times New Roman
- veličina slova - font 14 u naslovnoj stranici
  - font 14 u naslovima poglavlja
  - font 12 u naslovima potpoglavlja
  - font 12 u tekstu
  - font 10 u pozivnim bilješkama (fusnotama)
- poravnanje reda (margine): obostrano
- uvlačenje odlomka: 10 mm
- razmak između naslova, podnaslova i teksta: 1 red
- numeracija stranica: na desnoj strani podnožja stranice (u istom tipu i veličini slova)
- numeracija se ne stavlja: - na naslovnu stranicu
  - na stranicu sa sadržajem
- početak numeriranja: od uvoda (arapskim brojkama)
- opseg rada (ne računajući naslovnu stranicu, sadržaj i priloge):
  - između 10-20 stranica

PREDLOŽAK naslovne stranice nalazi se na sljedećoj stranici.

2.2. Naslovna stranica

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI

Stručni prijediplomski studij Menadžment

Modul Informatički menadžment

Seminarski rad

NASLOV SEMINARSKOG RADA

Kolegij: naziv kolegija

Voditelj seminarske nastave/vježbi:

Ime i prezime (titula)

Student:

Ime i prezime

VIROVITICA, AKADEMSKA GODINA

2.3. Sadržaj

Sadržaj predstavlja tematski sažetak seminarskog rada i daje uvid u stranice rada na kojima se nalaze naslovi poglavlja i potpoglavlja. Naslov „SADRŽAJ“ piše se velikim slovima centrirano na vrhu stranice font 14, podebljano (bold). Stranica sadržaja ostaje nenumerirana. Naslovi poglavlja u sadržaju pišu se velikim slovima font 12. Naslovi potpoglavlja pišu se malim slovima font 12. Prored između redaka mora biti 1,5 i bez razmaka između odlomaka.

Primjer sadržaja:

SADRŽAJ (velikim slovima, podebljano, font 14, centrirano)

(1 red prazno)

1. UVOD (velikim slovima, font 12).....	1
2. NASLOV 1 (velikim slovima, font 12).....	2
2.1. Podnaslov 1 (malim slovima, font 12).....	2
2.2. Podnaslov 2 (malim slovima, font 12).....	3
2.3.	
3. NASLOV 2 (velikim slovima, font 12).....	4
4. NASLOV.....	
5. ZAKLJUČAK (velikim slovima, font 12).....	5
6. POPIS LITERATURE (velikim slovima, font 12).....	6
7. POPIS ILUSTRACIJA (velikim slovima, font 12).....	7

2.4. Uvod

Tekst seminarskog rada započinje uvodom. Naslov „UVOD“ označava se arapskim brojem 1. i piše se velikim slovima centrirano na vrhu stranice font 14, podebljano (bold). Uvod sadrži osnovne naznake teme i problema koji se u seminarskom radu obrađuje, razlog izbora teme proučavanja, autorov pristup problemu, opis strukture i kompozicijske podjele rada te kratku najavu pojedinih dijelova seminarskog rada. Prva stranica uvoda označava se arapskim brojem 1. Prored između redaka mora biti 1,5 i bez razmaka između odlomaka.

Primjer pisanja uvoda na temu „Transformacijsko vodstvo-vodstvo 1. stoljeća“:

UVOD

U današnjem globaliziranom poslovnom svijetu dobro vodstvo postaje temeljnom komponentom uspješnog poslovanja. Iako se i teorija i praksa već 60- tak godina bave objašnjavanjem vodstva i vođenja, jedina definicija s kojom se većina stručnjaka slaže je ona koja vodstvo promatra kao kompleksni fenomen koji uključuje primjenu određene vrste utjecaja i moći u organizaciji na splet različitih okolnosti, ljudi, procesa i situacija. Takva definicija podupire stav da se dobri vođe rađaju i stvaraju kroz iskustvo i kroz rad na sebi. Biti dobar menadžer pritom nije isto što i biti dobar vođa, jer menadžer izvršava ciljeve, a dobar vođa ih stvara.

Problematika rada usmjerena je na osvještavanje značaja suvremenih menadžerskih stilova vodstva s naglaskom na transformacijsko vodstvo kao stil vodstva koji najviše odgovara poželjnim karakteristikama vođa 21. stoljeća. Da bi došao do cilja, dobar vođa mora znati izgraditi tim, a upravo učinkoviti timski rad u današnje vrijeme postaje nezaobilazni čimbenik uspjeha suvremene organizacije. S obzirom da se uspješnost suvremenih organizacija na globalnom tržištu temelji na stalnim promjenama i sposobnostima učinkovitog reagiranja na promjene, osnovni temelj za pokretanje transformacijskih aktivnosti predstavlja kreativnost vođe, kao jedna od osnovnih sastavnica transformacijskog vodstva. U tom se kontekstu izbor navedene teme rada smatra značajnim doprinosom razmatranju problematike učinkovitosti vodstva u 21. stoljeću.

U skladu s navedenom temom u radu su iznesena neka teorijska polazišta vezana za pojmovno određenje vodstva, specifičnosti suvremenih stilova vodstva te analizu procesa transformacijskog tipa vodstva. U prvom poglavlju glavnog dijela rada uz određenje pojma vodstva dan je opis osnovnih karakteristika pojedinih suvremenih stilova vodstva. Sadržaj drugog poglavlja usmjeren je na promišljanje odnosa stila vodstva i kulture društva te utjecaja kulture društva na organizacijsku kulturu. U trećem su poglavlju iznesene osnovne specifičnosti transformacijskog stila vodstva i ključne kompetencije transformacijskog vođe, dok se u zaključnom dijelu rada uz rezimiranje osnovnih značajki transformacijskog vodstva iznose primjeri dobre prakse kao temeljne polaznice za razvijanje transformacijskog vodstva kao stila vodstva u suvremenim organizacijama koje nastoje postići konkurentnost na globalnom tržištu 21. stoljeća.

1. Naznaka teme

2. Razlog izbora teme

3. Najava dijelova rada

2.5. Razrada teme

U razradi teme, odnosno problema koji se obrađuje, cjelokupan sadržaj teksta koji se izlaže u seminarskom radu treba biti smisleno raspodijeljen na poglavlja i potpoglavlja. Broj poglavlja i potpoglavlja ovisit će o obimu teme, odnosno problema koji se obrađuje. Naslov poglavlja piše se velikim slovima centrirano na vrhu stranice font 14, podebljano (bold) i označava se arapskim brojkama 1., 2., 3...(ovisno o broju poglavlja). Naslov potpoglavlja piše se malim slovima centrirano font 12, podebljano (bold) i označava se arapskim brojkama 1.1., 1.2., 1.3., ili 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3....(ovisno o broju potpoglavlja). Općenito, složenost strukture rada ovisi o vrsti i odrednicama sadržaja koji se obrađuje, no opća preporuka glasi da radi lakšega praćenja i preglednosti teksta, raščlanjivanje unutar jednog poglavlja ne bi trebalo prelaziti tri razine (1.1.1. naslov potpoglavlja treće razine piše se malim slovima centrirano font 12). Poglavlje i potpoglavlje ne započinje na zasebnoj stranici. Između poglavlja/potpoglavlja i teksta stavlja se jedan prazan red i bez razmaka između odlomaka.

Općenito, složenost strukture rada ovisi o vrsti i odrednicama sadržaja koji se obrađuje, no opća preporuka glasi: radi lakšega praćenja i preglednosti teksta, raščlanjivanje unutar jednog poglavlja ne bi trebalo prelaziti tri razine (1.1.1.).

Što se tiče razrade teme studenti trebaju paziti na gramatička i pravopisna pravila hrvatskog jezika (npr. jezična ispravnost teksta, što čini određeni odlomak i sl.).

Tablice, grafički prikazi, crteži i slike

Svaku tablicu, grafički prikaz, crtež i sliku u radu treba označiti rednim brojem i naslovom slovima font 11, bold. Ukoliko tablica, grafički prikaz, crtež ili slika nije autorov rad obvezno treba naznačiti izvor iz koga je preuzet sa svim podacima koje sadrži (font 11, italic). Ukoliko je izvor iz internetskog izvora pored riječi „Izvor:“ piše se naziv stranice, link na kojem je dostupan (ne duži od tri reda) i datum posjećenosti. No, ukoliko je duži piše se naziv stranice i oznaka pozivne bilješke u kojoj će bit sadržan dostupan link s datumom posjećenosti. Brojevi i slova u tablicama i grafičkim prikazima pišu se fontom 11. U izvoru se pišu podaci prema primjerima. Ukoliko radite neku novu grafičku ilustraciju prema podacima iz nekog izvora tada prije svih podataka stavljate „prilagođeno prema“, a ukoliko ste vi autor podataka (npr. provedi ste istraživanje) iz ilustracije samo tada stavljate autor rada u izvor.

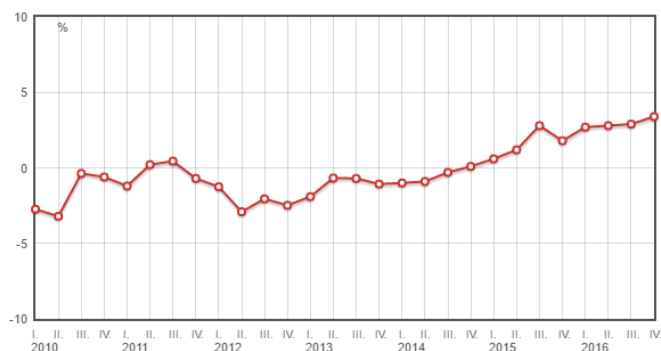
Primjer grafičkih prikaza može se vidjeti na sljedećem primjeru:

Tablica 1. Broj stanovnika gradova i općina u Virovitičko-podravskoj županiji

GRADOVI I OPĆINE	BROJ STANOVNIKA	UDIO U ŽUPANIJI
VIROVITICA	22.618	24,2%
SLATINA	14.819	15,9%
ORAHOVICA	5.792	6,2%
CRNAC	1.772	1,9%
ČAČINCI	3.308	3,5%
ČAĐAVICA	2.394	2,6%
GRADINA	4.485	4,8%
LUKAČ	4.286	4,6%
MIKLEUŠ	1.701	1,8%
NOVA BUKOVICA	2.096	2,2%
PITOMAČA	10.465	11,2%
SOPJE	2.750	2,9%
SUHOPOLJE	7.524	8,1%
ŠPIŠIĆ BUKOVICA	4.723	5,1%
VOĆIN	2.421	2,6%
ZDENCI	2.235	2,4%
UKUPNO	93.389	100,0%

Izvor: Ravlić, Ž. (2010): *Položaj žena u rukovodećim strukturama službi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na primjeru Virovitičko podravske županije, visoka škola za menadžment u*

Grafikon 1. Tromjesečni obračun PDV-a

Izvor: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr (21.04.2017)

Tablica 2. Samoprocjena jezičnih vještina

	A1 Temeljni koristnik	A2 Temeljni koristnik	B1 Samostalni koristnik	B2 Samostalni koristnik	C1 Iskusni koristnik	C2 Iskusni koristnik
Razumijevanje	Mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme, mogu shvatiti najjednostavnije informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu razumjeti fraze i najjednostavnije fraze i fraze koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu razumjeti glavne misli i osnovne informacije, mogu shvatiti fraze i fraze koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu razumjeti duže govore i fraze koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu razumjeti duže govore i fraze koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu razumjeti duže govore i fraze koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.
Govor	Mogu opisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu opisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu opisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu opisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu opisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu opisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.
Pisanje	Mogu napisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu napisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu napisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu napisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu napisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.	Mogu napisati jednostavne informacije uz pomoć jednostavnih fraza i fraza koje se odnose na teme, mogu shvatiti osnovne informacije, mogu razumjeti osnovne riječi i fraze koje se odnose na teme.

Izvor: *Jezična putovnica – obrazac i uputstva europass¹*

Citiranje i parafraziranje

Citiranje je doslovno preuzimanje manjeg dijela originalnog teksta. Prilikom citiranja originalni dio teksta prenosi se doslovno u tekst rada uz označavanje u navodnicima. Prihvatljiv je citat do 5 redaka teksta.

Primjer citiranja: (doslovno preuzimanje tuđeg teksta u navodnicima)

Jedan autor

Pojmovi se zasnivaju na iskustvenom mišljenju kojim "gradimo takve skupove iskustvenih

¹http://europass.cedefop.europa.eu/sites/default/files/elp/UserT6zdbSAhVHQBQKHdK5BoYQ_AUIBigB&biw=1317&bih=611&dpr=1#tbm=isch&q=invest48563DocsImages/Dokumenti%20za%20web/Izvj%20C5%20A1bazaCDXPHZ%20C4info48dkzth%2087+iertkC4%208Dki+zavbbrsh&site=webhp&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKewjloc e%20o%20provedbi%20SOZT_do%20template_hr.doc (21.04.2017.)

elemenata koje nikad nismo aktualno doživjeli" (Marković, 1971:272). Zakonski tekstovi citiraju se u samom tekstu rada, uz navođenje punog naziva propisa (kada se prvi put citira) i skraćeniice za sve iduće citate, pri čemu se u zagradi navodi o kojemu se članku, stavku, alineji i dr. propisa radi.

Dva autora

„Korporativne društvene inicijative (akcije) su najvažnije aktivnosti koje korporacija poduzima kako bi podržala društvo i ostvarila svoje opredjeljenje za društveno odgovorno poslovanje“ (Kotler i Lee, 2009:15).

Tri autora

„Analizu rizika možemo promatrati kao postupak u kojem su rizici iz procesa identifikacije rizika grupirani, filtrirani i sortirani po značaju“ (Andrijanić, Gregurek, Merkaš, 2016:161).

Četiri i više autora

„Obiteljski i bračni status osobe je još jedna važna demografska varijabla, jer utječe na potrošačke prioritete pri trošenju novca“ (Solomon i sur., 2015:10).

Primjer citiranja pravnih propisa:

"Plaća je iznos isplaćen za radnikov rad u bruto iznosu" (čl. 83. st. 1. Zakona o radu, NN 149/09.).

Primjer citiranja sekundarnog teksta:

Ukoliko se citira sekundarni tekst, odnosno tekst koji je kao izvor citiranja već korišten u radu iz kojega se citira, potrebno je navesti oba izvora (primjer: Ivić, 2009:16 prema Kovač, 2003). Prvi izvor je onaj kojeg je student našao, a drugi onaj koji je u tom izvoru spomenut.

Halmi (1999:42 prema Milić, 1978:132) metodologiju promatra kao "posebnu logičku disciplinu čiji je zadatak proučavanje i razvijanje logičkih okvira znanstvene spoznaje, ali i istraživačkih sredstava i postupaka koje određena znanost ili grupa srodnih znanosti primjenjuje u svojim istraživanjima kako bi došla do novih znanstvenih spoznaja“.

Metodologija se može promatrati kao "posebna logička disciplina čiji je zadatak proučavanje i razvijanje logičkih okvira znanstvene spoznaje, ali i istraživačkih sredstava i postupaka koje određena znanost ili grupa srodnih znanosti primjenjuje u svojim istraživanjima kako bi došla do novih znanstvenih spoznaja“ (Halmi, 1999:42 prema Milić, 1978:132).

Primjer citiranja sa izostavljenim dijelovima teksta:

Tekst se može citirati i tako da se s ciljem sažimanja i izdvajanja bitnoga njegovi pojedini dijelovi izostave. Izostavljeni dijelovi označavaju se trotočjem (...).

Okretanje prema tradicionalnim elementima i kulturnim obrascima lokalne kulture odraz je suprostavljenosti dviju dimenzija: tradicionalne i nove (globalne). Friedman (2003:42) tradicionalnu dimenziju opisuje kao maslinu koja „...nas ukorjenjuje, usidruje i smješta nekomu na ovom svijetu... maslinska nam stabla daju toplinu obitelji, radost individualnosti, intimnost osobnih rituala... i samouvjerenost i sigurnost potrebnu da izađemo i susretnemo se s drugima...“, a globalnu dimenziju opisuje kao Lexus koji predstavlja „... sva ona propupala

svjetska tržišta... i računalne tehnologije kojima se danas služimo u potrazi za višim životnim standardom.“

Parafraziranje podrazumijeva uključivanje većeg dijela teksta drugog autora u vlastiti tekst. Prilikom parafraziranja originalni dio teksta prenosi se isključivo svojim riječima, slijedeći temeljne postavke originalnog teksta. Kod parafraziranja je potrebno voditi računa da parafrazirani (prepričani) tekst ne izgubi smisao izvornog teksta. Preuzimanje tuđih ostvarenja (tuđeg teksta) bez navođenja autora nedopušteno je i predstavlja plagijat. Za navođenje izvora parafraze s dva, tri, četiri i više autora pravila vrijede kao kod citiranja samo bez pripadajuće stranice.

Primjer parafraziranja:

Znanstvena hipoteza predstavlja misaono-teorijsku dopunu izvjesnih praznina u poznavanju određene pojave ili čitavog sklopa pojave čije izvjesne segmente, dijelove ili aspekte već poznajemo, dok u logičkom smislu hipoteza predstavlja stav, odnosno iskaz određenog predmetnog značenja i pretpostavljene spoznajne vrijednosti koju treba provjeriti (Šešić, 1978).

Primjer parafraziranja istovremeno više autora:

U literaturi se mogu naći različite vrste modela znanstvenog istraživanja koje su se razvile iz logički različitih misaonih postupaka, a primjenjuju se u različitim vrstama istraživanja, kao i njihove brojne klasifikacije (Mejovšek, 2008; Belak, 2005; Zelenika, 2000; Baban i sur., 2000; Mužić, 1973; Mužić, 1999; Žugaj, 1997; Ivanović, 1996).

Literatura za koju nema imena i prezimena autora navodi se u tekstu tako da se navodi naziv stranice/članka i godina te za citate i stranica (ako se nalazi na više stranica).

Primjer citiranja kada nisu poznati autori:

„DOP je kratica za društvo odgovorno poslovanje. O DOP-u govorimo kada neka tvrtka, iznad strogo zakonom propisanih obaveza, integrira brigu za okoliš i društvo u sustav donošenja odluka.“ (Hrvatska gospodarska komora, 2010).

Korištenje pozivnih bilježaka (fusnota)

U tekstu je moguće koristiti pozivne bilješke (fusnote):

- eksplikativne (kao dopunska objašnjenja pojedinih dijelova teksta)
- komparativne (upućuju na neki drugi izvor koji obrađuje istu ili sličnu problematiku)
- dokumentarne (upućuju na korištenu literaturu) i **njih NE KORISTIMO**.

Pozivne bilješke pišu se na dnu stranice odvojene crtom od glavnog teksta, označene arapskim brojevima koji se u tekstu pišu kronološki u neprekinutom nizu od početka do kraja rada.

Zbog moguće nepreglednosti rada, a u svrhu izbjegavanja dugih linkova online izvore obavezno stavljati u fusnote za reference, za izvore grafičkih prikaza linkove duže od 3 reda staviti u fusnotu, a kraće linkove uz naziv i datum staviti u izvor.

Primjeri dokumentarnih fusnota

Početak 21. stoljeća smatra se vremenom neizvjesnosti i porasta općeg globalnog

nezadovoljstva u kome je otpor prema nejednakosti, siromaštvu i nametanju nemilosrdnih tržišnih pravila razvijenih zemalja, izražen socijalnim nemirima i lokalnim ratovima, dodatno poduprijet antiglobalizacijskim pokretima i djelovanjem raznovrsnih nevladinih organizacija civilnog društva na nacionalnim i transnacionalnoj razini koje preuzimaju protekcionistički ulogu korektivne naravi.² → primjer parafraziranja

Paradigma koja zagovara individualnost, otvorenost, kritičnost i bijeg od rigidnih teorija, krajem prošlog stoljeća dramatično je najavila nezaustavljive društvene preokrete te duboke i dalekosežne promjene u vremenu kada „staro počinje umirati, a novo se još nije rodilo.“³

→
primjer citiranja

Primjeri eksplikativnih fusnota

Svijet na pragu 21. stoljeća za većinu teoretičara promjena predstavlja doba razmeđe između modernizma i postmodernizma. Modernizam⁴ kao rezultat industrijalizacije, znanstveno - tehnološke revolucije i sveopćeg gospodarskog i civilizacijskog napretka krajem 20. stoljeća počeo je pokazivati vlastito naličje, a želja za mijenjanjem svijeta rezultirala je suprotnim učincima.

Sve veći broj upozorenja usmjeren je prema globalizacijskim rizicima⁵ uzrokovanim globalnom hiperproduktivnošću koji se ogledaju u pojavi ilegalnih migracija, globalnog narkotržišta, globalno organiziranog kriminala i globalnog terorizma koji nadilaze mogućnost nadzora unutar nacionalnih država.

Globalizacijski trend uštede na račun smanjenja troškova radne snage i otvaranja pogona u siromašnim zemljama i zemljama Trećeg svijeta s jeftinom radnom snagom utire put stvaranju tzv. slobodnih proizvodnih zona⁶ i povećanju profita bez odgovornosti za zagađivanje okoliša.

Tijek ilegalnih masovnih migracija uglavnom se odvija iz nerazvijenih u razvijene zapadne zemlje⁷, pri čemu se useljavanje u "obećane" visokorazvijene zemlje može promatrati i kao

---

² Milardović, A. (2004): Pod globalnim šeširo. Društva i države u tranziciji i globalizaciji. Zagreb, CPI

³ Srića, V. (1993): Upravljanje kreativnošću, Zagreb, Školska knjiga, str. 43

⁴ Pojam modernizma u širem smislu označava prijelaz iz tradicionalnog, seoskog i agrarnog društva u sekularno, urbano i industrijsko društvo, dok se u užem smislu odnosi na složene društvene promjene koje se zbivaju u postrenesansnoj Europi kao posljedica progresivne ideje temeljene na ideji slobode i kreacije. Modernizaciju u globalnim okvirima prate međunarodne napetosti, sukobi i ratovi, kolonijalna osvajanja, utrka u naoružanju i širenje jaza između bogatih i siromašnih zemalja (Spajić-Vrkaš, V., Kukoč, M., Bašić, S. (2000): Interdisciplinarni rječnik. Zagreb: Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO, str. 330-331).

⁵ Promišljajući posljedice različitih učinaka globalizacije njemački sociolog Ulrich Beck društvo rizika spominje kao nusprodukt globalizacije i globalizma kao ideološkog okvira globalizacije (Beck, U. (2004): Moć protiv moći u doba globalizacije, nova svjetskopolitička ekonomija. Zagreb: Školska knjiga, str. 146)

⁶ Naomi Klein slobodne proizvodne zone opisuje kao globalizacijsku epidemiju poslovanja multinacionalnih i transnacionalnih kompanija koje, zamjenjujući postojeću ugovornu off-shore proizvodnjom u siromašnim zemljama, naglasak poslovanja stavljaju na marketing u smislu prodavanja marke (imena i logotipa), a ne proizvoda. Ušteda se pritom ostvaruje preseljenjem proizvodnje na područja jeftine radne snage prema kojoj ne postoji gotovo nikakva odgovornost, čime se ugrožava socijalna ravnoteža, ne samo zemlje iz koje kompanija dolazi (zbog otpuštanja domicilne radne snage), nego i zemlje u koju je proizvodnja preseljena (zbog eksploatiranja jeftine radne snage), (Klein, N. (2002): No logo. Zagreb: VBZ, str. 150-151).

⁷ Primjer ilegalnih migracija ilustriraju razvijene zemlje Europske Unije koje pokušavaju oblikovati razne akcijske planove za borbu protiv ilegalnih migracija, stvarati zaštitnu politiku prema azilantima i jačati suradnju sa zemljama preko kojih vode glavni putevi ilegalnih migracija i trgovine ljudima usmjerenu na usklađivanje demografskih kretanja unutar Europske Unije.

rezultat neravnopravnog odnosa globalizatora i globaliziranih.

Primjeri komparativnih fusnota

Metoda analize često se koristi u ekonomskim istraživanjima u kojima se najčešće primjenjuju metoda kvantitativne, kvalitativne, makroekonomske i mikroekonomske analize.⁸

Općenito, stav menadžera prema međunarodnom poslovanju u različitim zemljama povezan je s već opisanim etnocentričnim, policentričnim i egocentričnim pristupom⁹ prilagođavanju multinacionalnih kompanija novim tržištima te posljedično s doživljajem superiornosti vlastite menadžerske prakse ili svijesti menadžera o potrebi prilagođavanja vlastitog menadžerskog stila tradiciji zemlje s kojom, odnosno u kojoj kompanija posluje.

Pokušajem određivanja i definiranja pojma globalizacije u današnje se vrijeme bave mnogi autori uslijed čega se u različitim izvorima mogu naći brojne i raznovrsne definicije globalizacije.¹⁰

Pokušajem određivanja i definiranja pojma globalizacije bavili su se mnogi autori¹¹ i stoga postoje brojne i raznovrsne definicije globalizacije.

Pojam kombiniranja kvantitativnog i kvalitativnog pristupa različiti autori¹² povezuju s pojmom triangulacije¹³ kao postupka koji podrazumijeva primjenu višestrukih izvora podataka, metoda ili teorija u procesu rješavanja problema.

2.9. Zaključak

Tekst seminarskog rada završava zaključkom u kojemu ukratko treba prikazati spoznaje do kojih se u radu došlo. Naslov „ZAKLJUČAK“ piše se velikim slovima centrirano na vrhu stranice font 14, podebljano (bold) i označava se arapskom brojkom.

Primjer pisanja zaključka na temu „Transformacijsko vodstvo-vodstvo 1. stoljeća“:

---

⁸ Opširnije o metodama ekonomske analize u Zelenika, R. (2000): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci (str. 328-330).

⁹ Usp. Certo, S. C., Certo, S. T. (2008): Moderni menadžment. Zagreb: Mate d.o.o., str. 121

¹⁰ http://www.dadalos.org/globalisierung_hr/grundkurs_5.htm, (06.04.2011)

¹¹ Beck, 2004:46; Milardović, 2004:78, 2002:123; Stiglitz, 2004:64; Friedman, 2003:96; Gray, 2002:78; Giddens, 1991:134.

¹² Tkalac Verčić i sur., 2010; Cohen i sur., 2007; Halmi, 2005; Mužić, 1999.

¹³ Pojam triangulacije izvorno je u originalnom i doslovnom smislu vezan za tehniku fizičkog mjerenja, odnosno preciznog određivanja glavnih točaka kao lokacijskih markera pri geodetskoj izmjeri pomoću trokuta u kojima je poznata dužina jedne stranice i sva tri kuta (Anić i sur., 2002; Cohen i sur., 2007). Analogijom, triangulacijske tehnike u društvenim znanostima pokušavaju ocrtati ili potpunije objasniti bogatstvo i složenost ljudskog ponašanja proučavajući ga s više aspekata uz korištenje kvalitativnog i kvantitativnog pristupa, a prve ideje o primjeni triangulacije potječu od Campbella i Fiskea (1959) te Webba i suradnika (1966), a temelje se na potrebi potvrđivanja nalaza raznovrsnih metoda radi osnaživanja dobivenih zaključaka, poglavito kada je u pitanju primjena kvalitativnog pristupa istraživanjima (Milas, 2009).

ZAKLJUČAK

1. Uvodni dio zaključka

Najveći izazov 21. stoljeća je galopirajući tempo promjene u globalnom poslovnom okruženju, a tu je brzinu vrlo teško pratiti. Budući da je jedina konstanta poslovanja današnjice promjena, brojni su primjeri bankrota moćnih korporacija kao i uspjeh do jučer nepoznatih poduzetnika. Sposobnost vodstva da prepozna prilike, kao i fleksibilnost u prilagodbi promjenama ključni su za uspjeh organizacije. Vođe su ti koji trebaju biti sposobni obvezati se misiji svoje organizacije, nadahnuti ljude da zajedničkim naporima ostvaruju viziju te motivirati svoje zaposlenike da premašuju očekivane ciljeve i izvršavaju više od dodijeljenih im dužnosti.

2. Glavni dio zaključka

Temeljen na polaznim teorijskim postavkama, rad je kroz analizu aktivnosti promatrane organizacije XY pokazao da struktura zaposlenika utječe na stil vodstva koji se primjenjuje u organizaciji te da je korišteni stil vodstva u značajnoj mjeri određen osobinama vođe i organizacijskom kulturom. Nadalje, uočena i analizirana organizacijska struktura i organizacijska kultura predstavlja odraz moderno strukturirane organizacije najprimjerenije osnovnoj djelatnosti organizacije, pri čemu se glavne aktivnosti vodstva razlikuju od aktivnosti upravljanja, što omogućava da organizacija istovremeno ima i jaku upravu i jako vodstvo.

3. Završni dio zaključka

Transformacijski stil vodstva utječe na zaposlenike na način da se oni osjećaju dijelom tima i važnim partnerima vodstvu. Korištenje kombinacije demokratskog i participativnog stila vodstva s elementima karizmatskog i online vodstva, kao stilova koji su po svojim karakteristikama sastavnice transformacijskog vodstva, predstavljaju primjer dobre prakse koja može poslužiti kao polaznica za razvijanje elemenata transformacijskog vodstva i postizanje standarda transformacijskog vodstva kao stila vodstva u suvremenim organizacijama 21. stoljeća.

2.10. Popis literature

Popis korištene literature piše se iza zaključka (prije popisa ilustracija).

Naslov "POPIS LITERATURE" piše se velikim slovima centrirano na vrhu stranice font 14, podebljano (bold) i označava se arapskom brojkom. Redni brojevi korištenih izvora označavaju se arapskim brojevima.

U slučaju većeg broja raznovrsnih izvora, potrebno ih je razvrstati po skupinama: internetski izvori (stranice), propisi, enciklopedije, materijali stručnih organizacija i udruženja i slično.

Unutar svake skupine izvori se nižu abecednim redom prema prvom slovu prezimena autora (u slučaju više autora prema prvom slovu prezimena prvog autora). Ukoliko autor publikacije ne postoji (npr. enciklopedija), publikacija se navodi prema prvoj rijeci naslova.

Primjeri navođenja literature:

Knjige:

1. Bahtijarević-Šiber, F. (2002): Menadžment ljudskih potencijala. Zagreb: Golden Marketing
2. Festinger, L., Katz, D. (1953): Research Methods in the Behavioral Science. New York: The Dryden Press

Članci u časopisima:

3. Sekulić-Majurec, A. (2000): Kvantitativni i/ili kvalitativni pristup istraživanjima društvenih fenomena. Napredak vol. 141/3. Zagreb: Profil. str. 289-300
4. Boxall, P., Purcell, J. (2000): Strategic human resource management: where have we come from and where should we be going?. International Journal of Management Reviews Vol. 2. No. 2.. Newhampton: PRODO. str. 183-203

Članci u zbornicima radova:

5. Garača, N. (2009): Utjecaj marketinške komunikacije na razvoj ljudskih vrijednosti. U: Bedeković, V. (ur.) Zbornik radova Visoke škole za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici. I.(1). Virovitica: Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici. str. 21-28
6. Karlsen, G. E. (2002): Educational policy and educational programmes in the European Union: a tool for political integration and economic competition. In: Ibanez-Matrin, J. A., Jover, G. (eds.) Education in Europe: policies and Politics. 2. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers. str. 23-49

Rječnici, enciklopedije i leksikoni

7. Rječnik stranih riječi (1990): Zagreb: Nakladni zavod Matice Hrvatske Hrvatska enciklopedija

Propisi:

8. Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja. NN 79/09

Elektronički izvori:

Prezime, inicijal imena autora (ako postoji). (godina nastanka dokumenta (ako postoji)):

Naslov: podnaslov, Potpuna URL adresa (datum pristupa dokumentu)

Članak u elektroničkom časopisu: (bazi podataka)

Prezime, inicijal imena autora. (godina objave časopisa): Naslov rada: podnaslov. Naslov časopisa oznaka sveska/godišta, broj(godina), početna-završna stranica, Potpuna URL adresa (datum pristupa dokumentu)

Primjer članka u html-u:

9. Fielding, N., Schreier, M. (2001): Introduction: On the Compatibility between Qualitative and Quantitative Research Methods. Qualitative Social Research, Online Journal. <http://quvalitative-research.net/fgs-eng.htm> (22.02.2022.)
10. Petrić, K., Vranić, R. (2002): Učenje na daljinu: mogući model. Časopis Edupoint 2, br.2.. <http://edupoint.carnet.hr/casopis/aktualni/index.html> (22.02.2022.)

Primjer članka u pdf-u:

11. Krlić, M., Hasnić, D. (2011): Upravljanje zaštitom u sakralnoj umjetnosti– teorijske pretpostavke. Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, br.1/2. str. 1-36. [http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1145/vbh/God.54\(2011\)](http://www.hkdrustvo.hr/datoteke/1145/vbh/God.54(2011)) (30.09.2022.)
12. Arnold, M. (2003): Libraries and early literacy: raising a reader. American Libraries 34, 8.. str. 25-31. <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=c9973066-64de-4d00-bd12-f58ecc829694%40sessionmgr104&vid=5&hid=127> (06.11.2022.)

Članak na mrežnoj stranici:

Prezime, inicijal imena autora. (godina objave članka(ako postoji)): Naslov: podnaslov, Potpuna URL adresa (datum pristupa dokumentu)

Primjer:

13. Lauder, J., Matheson, A. (2015): Newsplan 2000 project: completion report to the heritage lottery fund, <http://www.bl.uk/about/cooperation/pdf/newsplan2000final.pdf> (13.02.2022.)

Primjer članka na mrežnoj stranici koji nema autora:

14. Dynamic action plan, (2022): <http://www.minervaeurope.org/publications/dap/dap.pdf> (15.11.2005.)

15. Državni zavod za statistiku (2021): Kaznena djela protiv pravosuđa 1998-2008, Studije i analize 109. http://www.dzs.hr/Hrv/publication/studije/Studije-i-analize_109.pdf

(21.04.2022.)

16. Hrvatska gospodarska komora (2010): O projektu Indeks DOP-a. <https://dop.hgk.hr/>
(22.06.2022.)

Mrežna stranica:

Naslov stranice. Potpuna URL adresa (datum pristupa stranici)

Primjer:

17. Hrvatsko knjižničarsko društvo. <http://www.hkdrustvo.hr/> (15.03.2022.)
18. Viking River Cruise, <http://www.vikingcruises.com/press/press-releases/great-british-baking-show-sponsorship.html> (28.9.2022.)

Natuknica u elektroničkoj enciklopediji:

Prezime, inicijal imena autora natuknice (ako postoji). Naslov natuknice. Naslov enciklopedije. (godina online izdavanja): Nakladnik. URL adresa (datum pristupa)

Primjer:

19. Book. Encyclopaedia Britannica Online. Encyclopedia Britannica, (1999):
<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/73295/book> (15.07.2022.)

CD-ROM:

Podaci se navode ovisno o tome radi li se o knjizi, časopisu, zborniku. Na kraju se dodaje oznaka [CD-ROM]

Primjer:

20. Čulo, M., Felber, S. (2004): Free vs. fee-based library services in Eastern Slovenia. Library and information in multicultural societies: proceedings / the 12th Bobcatsss symposium 26-28 January 2004. in Riga, Latvia. Boras: University College. str. 76-83. [CD-ROM]

Listserv, newsgroup, e-mail:

Prezime, inicijal imena autora (ako je poznato). Predmet poruke (subject), datum poruke ako se razlikuje od datuma kad je pročitana. Adresa listserv ili newslit računala poslužitelja (datum pristupa - čitanja poruke)

Kod osobnih e-mail poruka izostavlja se adresa.

Primjer listserv poruke:

21. Levitt, J. Fourth discussion topic. Euro_Student_ASIST@yahoogroups.com (05.04.2003.)

Primjer newsgroup poruke:

22. Ferić, P. Novosti, 25.02.2022. hr.soc.grad.osijek. (15.03.2022.)

Primjer e-mail poruke:

23. Cameron, M. Library. Osobna poruka. (15.03.2022.)

Tweet postovi:

Prezime, inicijal imena. (Korisničko ime). Sadržaj. Datum, vrijeme. Tweet.

USMENI IZVORI

*Ovdje se može koristiti i navesti kao izvor i npr. predavanje koje je poslušano na YouTubeu (postoje snimke s raznih sveučilišta gdje profesori iznose tematiku). U tom slučaju za mjesto i datum održavanja, navest ćete kako piše ispod zapisa, ako nema mjesta onda ide [s.l.], a ako nema datuma [s.a.] .

Primjer takvog predavanja: <https://www.youtube.com/watch?v=hrKu6w2HLdE&t=3079s>

Ako naziv kolegija i ustanove nije vidljiv iz zapisa, ne mora ga se navesti. Važno je da na kraju bude navedeno u zagradi da je predavanje: [Predavanje]

Predavanje:

Prezime, inicijal Imena autora. Naslov predavanja. Naslov kolegija/skupa unutar kojeg je održano predavanje. Naziv ustanove u kojoj je održano predavanje. Mjesto, datum održanog predavanja. [Predavanje]

Primjer:

24. Arnold, Tatjana. Informacija vs podatak. Uvod u informaciju. Sveučilište J. J. Strossmayer, Filozofski fakultet, Odsjek za informacijske znanosti. Osijek, 5. 3.2021. [Predavanje]

Intervju:

Prezime, inicijal imena intervjuirane osobe. Osobni intervju. Datum intervjuja.

Primjer:

25. Jurčić, Lj. Osobni intervju. 11. 3. 2021.

AUDIOVIZUALNA GRAĐA (zvučna kaset, video kaset, DVD, CD):

Prezime, inicijal Imena autora. (godina izdavanja): Naslov. Mjesto: Izdavač, [Medij]

Primjer:

26. Adcock, F. (1999): The poetry quartets. London: The British Council: Bloodaxe Books,

[CD]

27. Wai, L. (2003):Yoga. Ljubljana: Videoart, [DVD]

2.11. Popis ilustracija

Naslov „POPIS ILUSTRACIJA" piše se velikim slovima centrirano na vrhu stranice font 14, podebljano (bold) i označava se arapskom brojkom.

Ilustracije obuhvaćaju tablice, grafikone, crteže i slike. Pojavljuje li se u radu više od jedne vrste ilustracija, popis tablica, grafikona, crteža i slika navodi se odvojeno.

Primjeri navođenja ilustracija:

Slike:

1. Slika 1. Naziv slike
2. Slika 2. Naziv slike...

Tablice:

3. Tablica 1. Naziv tablice
4. Tablica 2. Naziv tablice...

Grafikoni:

5. Grafikon 1. Naziv grafikona
6. Grafikon 2. Naziv grafikona...

3. PREZENTACIJA SEMINARSKOG RADA

Seminarski rad student prezentira uz korištenje Power Point prezentacije koja treba sadržavati:

- prikaz glavnih dijelova seminarskog rada
- prikaz osnovnih spoznaja i zaključaka do kojih se u seminarskom radu došlo.